

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2021-01-25
Stockholm

Mål nr
M 10449-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-09-25 i mål nr M 1180-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Dina Försäkringar Göta Ömsesidigt, 567200-4818
Sjukhusgatan 7
553 05 Jönköping

Ombud: G B

Motpart

Skövde kommun
541 83 Skövde

Ombud: P Ö

SAKEN

Skadestånd

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom beslutar Mark- och miljööverdomstolen att Skövde kommun till Dina Försäkringar Göta Ömsesidigt ska betala 277 696 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 30 april 2016 till dess betalning sker.

Dok.Id 1650842

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Dina Försäkringar Göta Ömsesidigt (Dina Försäkringar) – som övertagit processföremålet från Dina Försäkringar Skaraborg-Nerike med anledning av fusion – har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska bifalla bolagets talan i mark- och miljödomstolen och därmed förplikta Skövde kommun att till Dina Försäkringar betala 277 696 kr jämte ränta på beloppet enligt 4 § tredje stycket och 6 § första stycket räntelagen från den 30 april 2016 till dess betalning sker.

Skövde kommun har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

Parterna har i Mark- och miljööverdomstolen åberopat samma grunder och omständigheter samt utvecklat sin talan på i allt väsentligt samma sätt som vid mark- och miljödomstolen. De har här också åberopat samma bevisning.

Mark- och miljööverdomstolen har med stöd av 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken avgjort målet utan huvudförhandling. Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av ljud- och bildupptagningarna av förhören vid mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

I början av år 2015 bytte kommunen en vattenmätare i en byggnad på företaget Sigvard Hellbergs Säljlager AB:s fastighet i Skövde. Mätaren monterades mellan en fast koppling och en koppling med skjutbar hylsa (glidhylsa) vilken ska möjliggöra montering av vattenmätare med olika längd. I december samma år uppstod vattenskador i byggnaden när vatten strömmade ut vid vattenmätaren. Sedan försäkringsersättning med anledning av skadorna betalats till företaget övertog Dina Försäkringar Skaraborg-Nerike rätten till skadestånd.

Dina Försäkringar har gjort gällande att kommunen, i egenskap av huvudman för den allmänna va-anläggningen, har åsidosatt en skyldighet enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) genom att installera vattenmätaren utan att se till att det

fanns en mätarkonsol i anslutning till mätaren. Enligt Dina Försäkringar skulle kommunen antingen ha påtalat behovet av en konsol för fastighetsägaren före installationen eller ha installerat en konsol.

Skövde kommun har bestritt att kommunen har åsidosatt en skyldighet enligt LAV och även gjort gällande att kommunens agerande inte har orsakat skadan. Enligt kommunen uppkom skadan på grund av att ett väggfäste, som hade kunnat hålla ihop kopplingen, satt löst.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömningar.

Huvudmannen för en allmän va-anläggning ska, om vattenförbrukningen på en fastighet behöver fastställas genom mätning, ordna den eller de vattenmätare som behövs för mätningen (se 19 § andra stycket LAV). I Allmänna bestämmelser för brukande av Skövde kommuns allmänna VA-anläggning (ABVA) anges att huvudmannen har ensam befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fränkoppla mätaren.

B R som, enligt vad som antecknades vid mark- och miljödomstolen, är rörmokare med lång yrkeserfarenhet uppgav under vittnesförhör vid domstolen bland annat följande. Vattenläckan orsakades av att glidkopplingen gick isär, varpå vattnet forsade ut ur ledningen. Kopplingen skulle inte ha gått isär om det hade funnits en mätarkonsol. Rörfästen har en annan funktion och kan inte hålla emot det vattentryck som en glidkoppling utsätts för. B R uppgifter om behovet av en mätarkonsol för att hålla ihop installationen m.m. får stöd av vad vvs-ingenjör Ö E uppgett och motsägs inte av de uppgifter som vattenmätartekniker P H lämnat.

Dina Försäkringar har även åberopat en inom Skövde kommun upprättad informationsbroschyr med titeln ”Att ansluta till kommunalt VA”. I broschyren anges att vattenmätare monteras i horisontell fast förankrad mätarkonsol och att det är kommunens vattenmätartekniker som ska installera mätaren.

Vid mark- och miljödomstolen hölls även vittnesförhör med R E, som redovisades vara skadeinspektör vid Länsförsäkringar Skaraborg. Han uppgav att fasta rörfästen i väggen är ett alternativ till konsol för att hålla ihop en va-installation med glidkoppling. Under förhöret redovisade han även att han inte har närmare kunskaper eller erfarenhet inom vvs.

Enligt Mark- och miljööverdomstolen är det tydligt att det befintliga väggfästet inte hade som funktion att ta upp de axiella krafter (krafter i längdled) som en glidkoppling utsätts för. Den samlade utredningen ger inte grund för någon annan slutsats än att skadan har uppkommit genom att glidkopplingen har gått isär och vatten strömmat ut i byggnaden. Som Dina Försäkringar har anfört hade detta inte kunnat ske om vattenmätaren hade monterats i en mätarkonsol. Skövde kommun var enligt 19 § LAV skyldig att ordna vattenmätaren och hade enligt ABVA exklusiv befogenhet att installera den. Av bland annat B R uppgifter, vilka också får stöd av kommunens eget informationsmaterial, framgår att en fackmannamässig installation av vattenmätare som ansluts med glidkoppling förutsätter att vattenmätaren monteras i en mätarkonsol eller en motsvarande anordning som kan ta upp krafterna i längdled. Eftersom kommunen varken påtalade behovet av en konsol eller installerade en sådan kan kommunen inte anses ha fullgjort sin skyldighet. Skövde kommun är därför enligt 46 § LAV skyldig att ersätta uppkommen skada.

M L har hörts om reparationerna och de fakturerade kostnaderna. Genom hans uppgifter och de åberopade fakturorna anser Mark- och miljööverdomstolen att Dina Försäkringar har visat att yrkat belopp motsvarar kostnaderna för att reparera skadan. Utredningen ger inte stöd för att, vilket kommunen har gjort gällande, reparationerna har medfört en standardhöjning som nu bör beaktas. Skövde kommun ska därför ersätta Dina Försäkringar med yrkat belopp.

Dina Försäkringar har yrkat ränta från det datum som inföll trettio dagar efter det att ersättningskrav framställdes den 31 mars 2016. Skövde kommun har motsatt sig att betala ränta för tid innan dagen för delgivning av stämningsansökan. Mark- och miljööverdomstolen anser att kravbrevet tillsammans med bifogade fakturor har gett kommunen tillräckligt underlag för att ta ställning till kravet. Skövde kommun ska

därför betala ränta på kapitalbeloppet enligt 6 § räntelagen från den 30 april 2016 till dess betalning sker.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2021-02-22

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Ingrid Åhman och Lars Olsson, referent, samt tekniska rådet Dag Ygland.

Föredragande har varit Ylva Svensson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-09-25
meddelad i
Vänerns borg

PARTER

Kärande

Dina Försäkringar Skaraborg Nerike
Box 28
541 21 Skövde

Ombud: G B

Svarande

Skövde kommun
541 83 Skövde

Ombud: P Ö

SAKEN

Skadestånd

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ogillar käromålet.

YRKANDEN M.M.

Dina Försäkringar Skaraborg Nerike (Dina Försäkringar) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förplikta Skövde kommun att till Dina Försäkringar utge 277 696 kr jämte ränta enligt 4 § tredje stycket och 6 § första stycket räntelagen från den 30 april 2016 till dess betalning sker.

Skövde kommun (kommunen) har motsatt sig yrkandena. Kommunen har vitsordat ett kapitalbelopp om 200 000 kr som skäligt i och för sig. Ränta har kommunen vitsordat som skälig i och för sig från dagen för delgivning av stämningsansökan, som var den 10 april 2018.

PARTERNAS GRUNDER FÖR SIN TALAN

Dina Försäkringar

Den 11-13 december 2015 uppstod en vattenskada i företaget Sigvard Hellbergs Säljlager AB:s (SHJ) fastighet belägen på Rattvägen 7 i Skövde. Orsaken till skadan var att Skövde kommuns arbetstagare någon eller några månader dessförinnan eller i andra hand i mars samma år bytt en vattenmätare i fastigheten. Vid arbetet har kommunens arbetstagare inte följt de särskilda föreskrifter som gäller för nyinstallation eller byte av vattenmätare då man försummat att tillse att det fanns en mätarkonsol i anslutning till vattenmätaren. Kommunen har därför åsidosatt en skyldighet som ålegat den enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen). Nämnda åsidosättande har orsakat vattenskadan i fastigheten varför försäkringstagaren är berättigad till skadestånd från kommunen motsvarande reparationskostnaderna, vilka uppgår till yrkat belopp.

Fastigheten var vid tidpunkten för skadans upptäckt försäkrad hos Dina Försäkringar, som utbetalat försäkringsersättning med yrkat belopp för uppkomna skador. I och med detta har Dina Försäkringar enligt försäkringsvillkoren övertagit SHJ:s rätt att kräva ersättning av den som är ansvarig för skadan.

Grunden för ränteyrkandet är att Dina Försäkringar framställt regresskrav med skadeunderlag till kommunen den 31 mars 2016.

Skövde kommun

Kommunen har inte åsidosatt någon skyldighet enligt vattentjänstlagen eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen.

Det saknas adekvat orsakssamband mellan eventuellt åsidosättande av skyldighet enligt vattentjänstlagen, eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen, och uppkommen skada.

Om skadeståndsskyldighet föreligger ska skadeståndet på grund av medvållande jämkas till i första hand noll.

Angående skadans storlek kan inte skadestånd ges för standardförbättring som uppkommit genom reparation.

Beträffande ränta är den utredning som bifogades kravet på betalning den 31 mars 2016 inte tillräcklig för att 4 § tredje stycket räntelagen ska kunna tillämpas.

PARTERNAS UTVECKLING AV SIN TALAN

Dina Försäkringar

SHJ ville minska sin vattenkonsumtion och beställde därför ett byte av vattenmätare av kommunen. Någon eller några månader innan vattenläckan uppstod i december 2015 eller i andra hand i mars 2015 bytte därför kommunens personal ut vattenmätaren i fastigheten. I samband med bytet av vattenmätaren, som gjordes utan att fastighetsägaren var närvarande, noterade inte kommunens montör att det saknades en s.k. mätarkonsol, vilket är erforderligt enligt gällande föreskrifter vad avser montering av vattenmätare av den aktuella typen. Någon mätarkonsol monterades inte av kommunen och denna upplyste inte heller SHJ om saken, vilket rimligen borde skett med hänsyn till att det i anvisningen P100, Kallvattenmätare

från Svenskt Vatten, som gäller för den aktuella vattenmätartypen, särskilt föreskrivs att avsaknad av mätarkonsol är något som kommunen ska anmärka på före det att vattenmätarbyte sker. Istället lämnade kommunen fastigheten utan vidare åtgärd.

I december 2015 uppstod en vattenskada i fastigheten. Orsaken till detta var att glidkopplingen invid vattenmätaren lossnat vilket inte skulle ha kunnat ske om det funnits en mätarkonsol på plats. Skadan anmäldes till Dina Försäkringar där fastighetsförsäkring fanns och på Dina Försäkringars bekostnad har skadan reparerats. Skadekostnaderna uppgick totalt sett till 277 696 kr och framgår av i målet ingivet fakturaunderlag.

Ett i stort sett identiskt fall har behandlats i Statens va-nämnds beslut den 31 mars 2014 i mål nr Va 102/13, BVa 39. Vad som anges i detta har därför - med vissa modifieringar - tjänat som utgångspunkt för vad som anges nedan.

Enligt 19 § andra stycket vattentjänstlagen ska huvudmannen för allmän va-anläggning ordna den eller de mätare som behövs i sådana fall då en fastighets vattenförbrukning behöver fastställas genom mätning.

Av 20 § vattentjänstlagen följer att en fastighetsägare är skyldig att upplåta nödvändigt utrymme för vattenmätare och att fortlöpande se till vattenmätaren och skydda den mot skada. Vidare föreskrivs i tredje stycket att fastighetsägaren snarast ska anmäla till huvudmannen om det uppkommer fel eller driftstörningar i mätaren. Enligt 46 § vattentjänstlagen gäller vidare att då fastighetsägare orsakats skada på grund av att huvudmannen överskridit sin rätt eller åsidosatt en skyldighet enligt vattentjänstlagen eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen, så ska huvudmannen återställa det som rubbats eller fullgöra det som eftersatts och ersätta skadan.

Bestämmelsen i 19 § vattentjänstlagen hade inte någon motsvarighet i tidigare gällande 1970 års va-lag (1970:244) men motsvarar vad som i praxis gällt och

närmare utvecklats i praxis genom föreskrifter i huvudmännens ABVA (Allmänna bestämmelser för brukande av allmän vatten- och avloppsanläggning). I Svenskt Vattens normalförslag till ABVA 07 anges följande.

Ska vattenförbrukning hos fastighetsägare fastställas genom mätning tillhandahålls vattenmätare av huvudmannen och förblir huvudmannens egendom. Huvudmannen bestämmer antalet mätare och vilket slag av mätare som ska användas.

Fastighetsägaren ska bekosta erforderliga anordningar för uppsättning av mätare och sammankoppling med installationen i övrigt. Vattenmätarens plats ska vara godkänd av huvudmannen, som har rätt att kostnadsfritt disponera platsen och ensam har befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fråkoppla mätaren.

Kommunen har föreskrifter som överensstämmer med vad som anges i ABVA 07.

Kommunen har åsidosatt sina skyldigheter enligt vattentjänstlagen om att ordna med vattenmätare och föreskrift som är meddelad med stöd av lagen. Med sådan föreskrift avses ABVA i Skövde kommun (bilaga 6 till stämmningsansökan) och dess bestämmelser. Punkt 3.6 och 3.7 i ABVA åberopas. Bilaga 7 till stämmningsansökan (Att ansluta till kommunalt VA) är speciella anvisningar grundade på ABVA och i bilaga 8 (Sektor service krav på VA-installationens utförande) punkt 4 anges att vattenmätaren ska placeras enligt anvisning i publikationen P 100 som Svenskt Vatten gett ut.

Förebilden för kommunens särskilda föreskrifter finns i Svenskt Vattens publikation P100, Kallvattenmätare, från år 2009 vilken föregicks av en liknande blankett i branschorganisationens publikation från år 2002. Dessförinnan utgavs publikationerna av VAV, Svenska Vatten- och Avloppsverksföreningen, i vars publikation P34 från år 1990 beskrivs vad som ska gälla vid avläsning samt besiktning av mätarplatsen (s. 48). Det framgår där att det förutsätts att mätaravläsning och mätarbyte genom huvudmannens försorg rutinmässigt, förutom kontroll av själva mätaren i olika avseenden, också innebär "att man kontrollerar

hela mätarplatsen". Detta har också varit praxis i branschen. Kommunens föreskrifter och anvisningar avseende vattenmätarinstallationer har hänvisat till Svenskt Vattens publikation P100.

Det är huvudmannen som bestämmer om mätning ska ske av vattenförbrukningen. Det åligger vidare huvudmannen att ordna vattenmätaren hos brukarna när det bestämts att vattenmätning ska ske. Vattenmätaren är huvudmannens egendom och för att kunna "ordna" denna måste denne ha tillträde till ett utrymme lämpat för montering av vattenmätare (jfr 41 § vattentjänstlagen). Som framgått åligger det fastighetsägaren att ordna ett sådant utrymme men bedömningen av om det kan godtas görs av huvudmannen. Eftersom vattenmätaren placeras på fastigheten och vanligen inom byggnad utan frysrisk, utgör den underhållsmässigt ett undantag från den omgivande va-installationen eftersom det förutsätts att det underhåll som kan behövas för mätaren ska ombesörjas av huvudmannen (jfr 41 § vattentjänstlagen). Fastighetsägarens befattning med mätaren inskränks till en allmän tillsynsskyldighet och att skydda den mot skada medan denne för övrig installation har det fulla underhållsansvaret. Att huvudmannen likväl har att göra en bedömning av mätarplatsens lämplighet minskar inte fastighetsägarens underhållsskyldighet för installationen utan innebär endast att huvudmannen, som har ansvaret för vattenmätaren, ska kunna kräva att förutsättningarna på platsen är sådana att vattenmätaren kan monteras för mer varaktigt användande. Det får anses ligga i sakens natur att en sådan bedömning måste göras både vid en första installation av mätaren och vid senare mätarbyten som kan förekomma många år därefter. Utrymmet för mätaren kan med tiden ha förändrats så att en montering försvåras eller så kan tillgängliga kopplingsanordningar och ledningar vid mätarplatsen ha blivit av sådan beskaffenhet att en varaktig användning av mätaren på den upplåtta platsen framstår som omöjlig eller osäker för huvudmannen. Förändrad lagstiftning inom arbetsmiljöområdet kan också ge anledning till ny bedömning av en mätarplats.

Om huvudmannen t.ex. låter montera en vattenmätare där en rostig ledning tyngs ned av mätarens vikt så att risk föreligger för ledningsbrott kan denne knappast

sägas ha uppfyllt sin skyldighet att "ordna" mätaren på platsen utan i stället föreligger en brist i utförandet av mätarinstallationen. Mätaren borde i ett sådant fall aldrig ha satts upp utan fastighetsägaren ska i stället informeras om den bristfälliga installationen för omedelbara åtgärder. Att så måste ske följer av att det föreligger ett brukarförhållande där huvudmannen inte kan fullgöra sin leveransskyldighet på avsett vis. Ifall vattenmätaren monteras trots att mätarplatsen inte borde ha godtagits på grund av uppenbara brister i installationen som innebär risk för skada, kan huvudmannen komma att bli ersättningsskyldig.

Med utgångspunkten att underhållsansvaret i nu aktuellt mål således ålegat fastighetsägaren, förutom för själva vattenmätaren, ska bedömas om förhållandena var sådana när vattenmätaren byttes att kommunens montör borde ha avstått från att sätta upp mätaren och i stället krävt åtgärder av fastighetsägaren beträffande avsaknad av mätarkonsol eller monterat en konsol på fastighetsägarens bekostnad.

Vattenmätarkonsolen har till uppgift - förutom att underlätta arbetet med mätarmonteringen - att hålla samman mätare och koppling till installationen i övrigt när anslutningen sker med glidkoppling. Utan fästet i mätarkonsolen kan glidkopplingen således lossna med följd att vatten rinner ut som i detta fall. Att installationen före mätarbytet kan ha hållit ihop trots avsaknad av mätarkonsol kan förklaras av att denna typ av kopplingar lätt ärgar ihop och kan vara svåra att lossa och känns stabila. Som anges av B R har kommunens byte av vattenmätare förmodligen "oroat" vattenmätaren. I brist på erforderlig mätarkonsol har kopplingen till mätaren kunnat lossna efter mätarbytet varvid vattenskadan uppstått.

Kommunens montör måste ha sett att det saknades en mätarkonsol men av oförklarlig anledning inte ansett detta vara av någon betydelse för hans uppgift att byta mätaren. Möjligen har han inte heller haft någon närmare kännedom om mätarkonsolens betydelse för att hålla ihop mätarinstallationen, vilket i så fall är ytterst anmärkningsvärt med hänsyn till dess avgörande betydelse för installationens säkerhet. Detta i synnerhet som kommunen har särskilda föreskrifter härom.

Kommunen har således inte fullgjort sin skyldighet att ordna en ny mätare i fastigheten för varaktigt bruk. Genom att bortse från eller inte förstå risken av att det inte fanns en mätarkonsol orsakade kommunens personal vattenskadorna. Den omständigheten att kommunens montör i detta fall inte insett risksituationerna förknippade med monteringen av vattenmätare och vilka åtgärder som i sådana situationer skulle vidtas, kan inte föranleda att kommunen som bestämt att mätare ska monteras för vattenmätning och kan förväntas ha den mer ingående kunskapen om vad som kan krävas av mätarplatsen, ska gå fri från ansvar. Ansvaret kvarstår även om montören i detta fall, trots vad som framkommit i utredningen, inte skulle ha sett att det saknades en mätarkonsol eftersom han i så fall med tanke på bristen i vattenmätarinstallationen i direkt anslutning till arbetsområdet, måste anses ha brustit i sin skyldighet att kontrollera mätarplatsen. Kommunens installatör har inte följt gällande föreskrifter och anvisningar när vattenmätaren byttes ut. Med hänsyn härtill är kommunen skyldig att utge skadestånd för den skada den orsakat försäkringstagaren.

I tidigare nämnda Statens va-nämnds beslut den 31 mars 2014 i mål nr Va 102/13, BVa 39, uttalar nämnden på s. 11 i andra stycket att vattenmätarkonsolens uppgift bl.a. är att hålla samman mätare och koppling till installationen i övrigt när anslutningen sker med glidkoppling. Det fanns inget rörfäste i väggen vilket framgår av ingivna anteckning av T S efter dennes samtal med B R. Om det har funnits ett väggfäste som suttit löst har det ingen betydelse för det är vattenmätarkonsolen som har till uppgift att hålla glidkopplingen på plats.

Svea hovrätts dom i mål nr M 6543-15, som kommunen refererar till, saknar relevans i förevarande mål. Detta eftersom det målet rör en helt annan teknisk fråga än den som nu är aktuell. Den centrala frågan är vilken skyldighet en kommun har i samband med att kommunen i egenskap av huvudman uppfyller sina skyldigheter enligt 19 § vattentjänstlagen då den byter ut en befintlig vattenmätare. I sista stycket i hovrättens domskäl framgår tydligt skillnaderna mellan omständigheterna i de olika fallen. Den uppfattning som hovrätten ger uttryck för är riktig, nämligen

att kommunen inte har en skyldighet att göra mer långtgående undersökningar av en va-installation, t.ex. att mer ingående undersöka underliggande konstruktioner av sådant som inte är iakttagbart. Att beakta är dock det hovrätten skriver att om det framgår av förhållandena på plats att det gjorts en felaktig montering bör huvudmannen visserligen uppmärksamma detta. Det är detta som skiljer de båda ärendena åt. I aktuellt mål måste det ha varit fullständigt uppenbart för den som monterade vattenmätaren att denna inte var rätt monterad då det var direkt iakttagbart att det saknades en vattenmätarkonsol.

Av ingivna handlingar framgår tydligt vilken funktion och uppgift vattenmätarkonsolen har, dvs. att underlätta arbetet med mätarmonteringen och hålla samman mätare och koppling till installationen i övrigt när anslutningen sker med glidkoppling som i det aktuella fallet. Utan fästet i mätarkonsolen kan glidkopplingen lossna med följd att vatten rinner ut, vilket skett i detta fall men inte kunnat ske om det funnits en vattenmätarkonsol. Adekvat kausalitet föreligger således mellan installatörens underlåtenhet att tillse att föreskrifterna följdes och skadans uppkomst.

Då Dina Försäkringar har ersatt försäkringstagaren för skadan äger Dina Försäkringar regressrätt mot kommunen motsvarande skadeersättningsbeloppet. Kommunen är därför skyldigt att utge skadeståndsansättningen till Dina Försäkringar. Det yrkade beloppet motsvarar reparationskostnaden. Det rör sig i målet om en partiell sakskada som uppgår till kostnaderna som framgår av i målet ingivna fakturor. Kommunen har bevisbördan för att standardförbättring uppkommit genom reparationerna och för att fastighetsägaren är medvällande till den skada som uppstått.

Dina Försäkringar framställde regresskrav den 31 april 2016 till kommunen med ett preciserat ersättningsanspråk jämte underlag för kravet. Dina Försäkringar är därför enligt 4 § tredje stycket räntelagen berättigat till ränta på kapitalbeloppet från den 30 april 2016.

Skövde kommun

Vattentjänstlagen 45 och 46 §§ anger att en huvudman, dvs. en innehavare av en allmän va-anläggning, ska ersätta skada som orsakas genom att huvudmannen åsidosatt en skyldighet enligt lagen eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen.

Kommunen bytte en vattenmätare hos Dina Försäkringars försäkringstagare Sigvard Hellberg Säljlager AB (SHJ) i mars 2015 och att kommunen då varken noterade att det saknades en mätarkonsol eller monterade någon ny mätarkonsol. Det är också riktigt att kommunen inte påtalade för SHJ att det borde finnas en mätarkonsol.

En mätarkonsol är en slags fästordning för vattenmätare. Man sätter fast mätarkonsolen på en vägg och vattenmätaren monteras sedan i mätarkonsolen. Mätarkonsolens syfte är att göra vattenmätaren lättåtkomlig på så vis att den kommer ut en bit från väggen. Mätarkonsolen skapar helt enkelt ett fritt utrymme runt vattenmätaren så att det blir lättare att t.ex. läsa av mätaren, byta ut den eller göra justeringar på den.

Huvudmannen har ingen skyldighet enligt vattentjänstlagen att vare sig montera en mätarkonsol hos fastighetsägaren eller påtala för fastighetsägaren att en mätarkonsol saknas. Några sådana skyldigheter finns inte heller för huvudmannen enligt några föreskrifter som meddelats med stöd av vattentjänstlagen. Det är fastighetsägarens ansvar att sätta upp mätarkonsol.

Dina Försäkringar har hänvisat till Svenskt Vattens publikation P100 och avsnittet 9.6 där det finns en blankett som en huvudmans personal kan använda när de besöker en fastighetsägare för att byta ut en vattenmätare. På blanketten finns det en möjlighet för huvudmannens personal att notera t.ex. om det saknas en mätarkonsol till vattenmätaren. Svenskt Vattens publikation P100 är inte en föreskrift som meddelats med stöd av vattentjänstlagen. Svenskt Vatten är inte ens

en myndighet som kan meddela några föreskrifter överhuvudtaget, utan en branschorganisation som ger ut olika publikationer och ger annan hjälp till sina medlemsbolag, dvs. huvudmän i va-förhållanden. Vad som står i Svenskt Vattens publikationer är inte relevant vid en bedömning av om en huvudman åsidosatt en skyldighet enligt vattentjänstlagen eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen.

Dina Försäkringar har gjort gällande att kommunen har åsidosatt sina skyldigheter enligt ABVA punkterna 3.6 och 3.7. ABVA är bestämmelser angående brukandet av va-anläggningen. ABVA syftar alltså inte till att reglera huvudmannens skyldigheter, utan fastighetsägarens skyldigheter. Punkterna 3.6 och 3.7 har kopplingar till 19 och 20 §§ vattentjänstlagen och syftar således till att förtydliga vilka skyldigheter fastighetsägaren har. Den enda skyldigheten kommunen har är att tillhandahålla en vattenmätare, vilket kommunen också gjort i detta fall. Det står inte i bestämmelserna att vattenmätaren måste ha en mätarkonsol. Något brott mot ABVA punkterna 3.6 och 3.7 har således inte förekommit.

Dina Försäkringar har också hänvisat till dokumentet Sektor Service krav på va-installationens utförande, som gavs in som bilaga 8 till stämningsansökan, punkten 4, där det står att en va-installation ska placeras enligt Svenskt Vattens publikation P100. Varken dokumentet Sektor Service krav på va-installations utförande eller Svenskt Vattens publikation P100 är emellertid några föreskrifter som meddelats med stöd av vattentjänstlagen. Om det skett ett brott mot bestämmelser i de nämnda dokumenten, vilket inte vitsordas, är det alltså ändå inte skadestandsgrundande.

För det fall kommunen varit skyldig att antingen montera en mätarkonsol hos SHJ eller påtala för SHJ att en mätarkonsol borde monteras, har Dina Försäkringar bevisbördan för att kommunens åsidosättande av denna skyldighet orsakat den uppkomna skadan. Det saknas utredning som visar att kommunens agerande orsakat den uppkomna skadan. Uttalandet från B J, VVS AB, bilaga 3 till stämningsansökan, om att kommunen eventuellt "oroat" glidkopplingen

till vattenmätaren i samband med bytet av vattenmätaren, är mycket vagt och klargör inte hur vattenskadan uppkommit.

Det har redan nämnts att syftet med mätarkonsolen är att göra vattenmätaren lättåtkomlig för avläsning m.m. Mätarkonsolen har alltså inte någon skadeförebyggande funktion. Det är därför svårt att se hur det faktum att en mätarkonsol saknas skulle kunna orsaka en vattenskada. Ännu svårare är det att se hur frånvaron av en mätarkonsol på ett adekvat sätt skulle kunna orsaka en vattenskada.

En mätarkonsols primära funktion är inte att förebygga skador utan att göra konsolen åtkomlig för avläsning m.m. på så sätt att den kommer ut en bit från väggen. En mätarkonsol kan dessutom ha funktionen att hålla ihop en vattenkoppling men om vattenledningen har ett väggfäste som håller ledningen fixerad blir denna funktion hos mätarkonsolen överflödig. Den aktuella ledningen hade ett väggfäste som skulle hålla ledningen fixerad, men fästet satt löst vid skadetillfället och höll därför inte ledningen fixerad. Att väggfästet satt löst vid skadetillfället framgår av rörmokaren B R utlåtande som Dina Försäkringar gav in som bilaga 3 till stämningsansökan. Det finns inga indikationer på att väggfästet satt löst när Skövde kommun bytte ut mätaren nio månader före skadetillfället.

Vad som orsakat skadan är inte Skövde kommuns sak att bevisa men som redan nämnts satt ett väggfäste till ledningen löst. Detta i kombination med att kopplingen som gled isär var en glidkoppling, dvs. en koppling som består av två delar som kan dras eller glida isär (till skillnad från en fast koppling som består av enda del) var det som orsakade vattenskadan.

I frågan om sambandet mellan frånvaron av en mätarkonsol och den uppkomna vattenskadan ska det även påpekas att kommunen bytte vattenmätaren hos SHJ i mars 2015 medan vattenskadan uppkom i december 2015. Den nio månader långa tiden från kommunens byte av vattenmätaren och skadans uppkomst talar också

mot att det finns ett orsakssamband mellan kommunens besök på fastigheten och den uppkomna skadan.

Det av Dina Försäkringar åberopade avgörandet från va-nämnden år 2014 är inte relevant i målet då det motsägs av senare praxis från Svea hovrätt i dom den 15 december 2015 i mål nr M 6543-15. Av domen framgår att en huvudman inte har någon skyldighet att undersöka en va-installation i samband med ett besök hos en fastighetsägare men att huvudmannen ändå bör uppmärksamma att installationen är felaktig om detta framgår av förhållandena på platsen. Dina Försäkringar menar att den aktuella installationen var felaktig på så sätt att det saknades en mätarkonsol och att kommunen borde ha uppmärksammat detta. Att en vattenmätare saknar mätarkonsol innebär dock inte att installationen är felaktig. Det finns inget krav i vattentjänstlagen, eller någon föreskrift som meddelats med stöd av lagen, på att en vattenmätare ska sitta fast i en mätarkonsol. Följaktligen fanns det ingen skyldighet för kommunen att påtala att vattenmätaren saknade mätarkonsol.

Dessutom var den aktuella vattenledningen fäst i väggen. Även om en mätarkonsol kan ha funktionen att den håller ihop en vattenledning är alltså den funktionen överflödig om ledningen sitter fast i väggen. Att den aktuella ledningen hade ett väggfäste syns på den sista bilden i Polygons besiktningsrapport, som Dina Försäkringar av in som bilaga 2 till stämmningsansökan. Ytterligare en bild på mätarkonsolen där man kan se väggfästet har getts in av kommunen. Att den aktuella ledningen hade ett väggfäste bekräftas också av utlåtandet från B R, som var på skadeplatsen omedelbart efter skadehändelsen. B R skrev i utlåtandet att väggfästet var löst. Hade väggfästet suttit fast hade inte skadan inträffat.

Det är fastighetsägaren som ansvarar för att det finns erforderliga anordningar för uppsättning av mätare m.m. (se 20 § vattentjänstlagen med kommentar i prop. 2005/06:75 s. 141). För det fall Skövde kommun kan klandras för att inte ha påtalat för SHJ att det saknades en mätarkonsol på den aktuella platsen och frånvaron av en mätarkonsol är orsaken till skadan, är det alltså ändå primärt SHJ som varit

vårdslösa genom att inte ha monterat en mätarkonsol på platsen och dessutom låtit väggfästet till ledningen sitta löst. Eventuellt skadestånd till Dina Försäkringar ska därför jämkas till noll kr eller det belopp mark- och miljödomstolen bedömer skäligt.

Kommunen vitsordar att Dina Försäkringar betalat det yrkade beloppet 277 696 kr i försäkringsersättning till SHJ. Storleken på skadeståndsfördran som Dina Försäkringar övertagit från SHJ är dock inte nödvändigtvis samma belopp. Beräkning av försäkringsersättning görs enligt avtalade försäkringsvillkor medan beräkning av skadestånd görs enligt skadeståndsrättsliga regler. En beräkning av skadestånd för en skada leder normalt till ett lägre belopp än en beräkning av försäkringsersättning för samma skada. Skadestånd kan inte ges för standardförbättring som uppkommit genom reparationen. Avgörande för vilket belopp Dina Försäkringar är berättigat till i skadestånd, för det fall kommunen är skadeståndsskyldig, är vilket belopp SHJ hade kunnat kräva i skadestånd av kommunen i stället för att få försäkringsersättning. Då det saknas en skadeståndsberäkning med beskrivning av t.ex. vilka åldersavdrag som gjorts för skadad egendom kan kommunen inte vitsorda det yrkade beloppet. För att inte tynga målet med skadeberäkningsfrågor som saknar principiellt intresse vitsordar kommunen beloppet 200 000 kr som korrekt beräknat skadestånd i och för sig.

Angående beräkning av ränta vitsordas att krav på betalning framställdes den 31 mars 2016 men den utredning som bifogades var inte tillräcklig för att 4 § tredje stycket räntelagen ska kunna tillämpas.

BEVISNING

På Dina Försäkringars begäran har vittnesförhör hållits med B R, M L och Ö E.

B R har hörts om allt som förevarit vid hans arbete med att stoppa vattenskadan som uppstod i december 2015 i SHJ:s lokaler på adressen Rattvägen 7

i Skövde samt även angående vad som är praxis och branschstandard vad avser erforderliga åtgärder vid byte eller underhåll av vattenmätare av det aktuella slaget.

M L har hörts om allt som förevarit vid hans arbete med skaderegleringen angående vattenskadan som uppstod i december 2015 i SHJ:s lokaler på adressen Rattvägen 7 i Skövde.

Ö E har hörts om sina slutsatser avseende det material han tagit del av avseende den vattenskada som uppstod i fastigheten på Rattvägen 7 i Skövde i december 2015.

På Skövde kommuns begäran har vittnesförhör hållits med R E och P H.

R E har hörts angående sin besiktning av skadeplatsen till styrkande av att väggfästet satt löst och att detta är orsaken till vattenskadan.

P H har hörts angående kommunens byte av den aktuella vattenmätaren och kommunens rutiner i samband med vattenmätarbyten i allmänhet till vederläggande eller motbevisande av att det förekommit något skadeståndsgrundande åsidosättande av någon skyldighet enligt vattentjänstlagen eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen.

Parterna har dessutom åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

En förutsättning för att skadeståndsskyldighet ska föreligga enligt 46 § vattentjänstlagen för Skövde kommun är att den har åsidosatt en skyldighet enligt vattentjänstlagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Dina Försäkringar har gjort gällande att åsidosättandet av en skyldighet enligt nämnda 46 § har bestått i att Skövde kommun vid vattenmätarbytet inte uppmärksammade fastighetsägaren på att det saknades en mätarkonsol i anslutning till vattenmätaren eller att kommunen monterade en konsol på fastighetsägarens bekostnad.

Dina Försäkringar har därvid åberopat skrivningen i 19 § andra stycket vattentjänstlagen om att huvudmannen ska ordna vattenmätare.

I fråga om brott mot föreskrifter enligt 46 § har Dina Försäkringar åberopat Skövde kommuns ABVA, Allmänna bestämmelser för brukande av Skövde kommuns allmänna VA-anläggning, punkt 3.6 och 3.7. I dessa punkter sägs följande.

3.6 Ska vattenförbrukning hos fastighetsägare fastställas genom mätning tillhandahålls vattenmätare av huvudmannen och mätaren förblir huvudmannens egendom. Huvudmannen bestämmer därmed vilket slag av mätare som ska användas. Fastighetsägaren ska bekosta erforderliga anordningar för uppsättning av mätare och sammankoppling med installationen i övrigt.

3.7 Vattenmätarens plats ska vara godkänd av huvudmannen, som har rätt att kostnadsfritt disponera platsen och ensam har befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fränkoppla mätaren.

Dina Försäkringar har i fråga om föreskrifter även åberopat branschorganisationen Svenskt Vattens publikation P 100, Kallvattenmätare och dokument från Sektor Service i Skövde kommun. Domstolen kan emellertid inte se att detta är föreskrifter enligt vattentjänstlagen i den mening som avses i 46 §. Sådana föreskrifter ska vara meddelade av kommuner med stöd av 23 § vattentjänstlagen och förordningen (2007:701) om allmänna vattentjänster. Det kan noteras att föreskrifterna ska avse användningen av allmänna va-anläggningar.

Det kan konstateras att det inte sägs något i 19 § andra stycket vattentjänstlagen eller i punkterna 3.6 och 3.7 i Skövde kommuns ABVA om att kommunen vid byte av vattenmätare är skyldig att underrätta fastighetsägaren om att mätarkonsol saknas eller montera en konsol på fastighetsägarens bekostnad.

Det har framkommit i målet att mätarkonsol i regel inte behövs när det är kopplat på annat sätt än med glidkoppling och att det inte är ovanligt med t.ex. skruvkoppling utan konsol. Det har även framkommit i målet att den aktuella vattenmätaren efter läckaget inte är monterad i en mätarkonsol utan försetts med fast skruvkoppling. I de fall det finns en glidkoppling, som vid mätarbytet i förevarande fall, kan - till hindrande av vattenläcka - mätare och koppling hållas samman med installationen i övrigt på andra sätt än med en konsol, t.ex. med ett väggfäste. I detta fall har det funnits ett sådant fäste. Det har i målet lämnats olika uppgifter om väggfästet skulle ha kunnat hindra vattenläckan eller inte, om det suttit ordentligt fast. Under nu nämnda omständigheter anser domstolen att det inte går att inordna situationen under bestämmelserna i 19 § vattentjänstlagen eller Skövde kommuns ABVA på liknande sätt som Statens va-nämnd gjorde i det av Dina Försäkringar åberopade avgörandet (va-nämndens beslut den 31 mars 2014 i mål nr Va 102/13, BVa 39). I det fallet var det vid mätarbytet fråga om en sådan uppenbar omständighet som att mätarkonsolen var avsågad.

Mark- och miljödomstolen anser alltså sammanfattningsvis att Skövde kommun inte har åsidosatt en skyldighet enligt vattentjänstlagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Käromålet ska därför ogillas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 16 oktober 2019.

Niclas Johannisson

Roger Ödmark

Stefan Mattsson

I domstolens avgörande har deltagit lagmannen Niclas Johannisson, tekniska rådet Roger Ödmark, rådmannen Stefan Mattsson och särskilda ledamoten Stefan Andersson.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se